

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

ראש בן יונה שאין בו כזית ומלח משלימו

לכזית

רבא הסתפק, מה הדין כשהעלה בחוץ ראש בן יונה שאין בו כזית ומלח משלימו לכזית, **האם המלח המחובר לראש נחשב כראש**, ואם כן הרי זה כמעלה בחוץ אבר שיש בו כזית, וחייב כרת, או שהמלח אינו נחשב כראש, ופטור, כי לא העלאה בחוץ אבר שיש בו כזית.

ואף אם נאמר, שעצם המחוברת בבשר נחשבת כבשר, [כדברי רבי יוחנן], עדיין יש להסתפק, האם גם מלח שעם הראש נחשב כראש, או שאין לדמות עצם שהיא ממין הבשר, למלח שאינו ממין הראש.

וכמו כן אף אם נאמר שעצם המחוברת בבשר אינה נחשבת כבשר [כדברי ריש לקיש] עדיין יש להסתפק האם גם המלח שעם הראש אינו נחשב כראש או שאין לדמות עצם שאם היא בפני עצמה אין מצווה להעלותה למלח שאפילו אם פירש מצווה לחזור ולמלוח.

ולא נפשט הספק הזה בגמרא ועמד בתיקו.

המעלה בחוץ מוקטרי חוץ

כבר נתבאר בדף ק"ז, שלדעת חכמים, המעלה אברי קרבן בחוץ, חייב על כך כרת, בין אם נשחט בפנים, והיו ראויים להיות מוקטרים בפנים קודם שהוציאם, **ובין אם נשחט בחוץ**, שכבר משעת שחיטה לא היו ראויים להיות מוקטרים בפנים. [וטעמם מבואר לעיל מהיקש או מגזרה שווה].

אמנם מסברא יש להקשות על דבריהם, כי כלל בידינו, שאין חייבים על העלאת חוץ, אלא דבר הראוי להיות קרב בפנים, אבל **דבר שנשחט בחוץ**, אינו ראוי להיות קרב בפנים, ולכן אין לחייב כרת על העלאתו בחוץ, וכן דעת רבי יוסי הגלילי, שאין חיוב כרת של העלאת חוץ, אלא אם נשחט הקרבן בפנים.

ואף על פי שגם עצם חיוב העלאה בחוץ, [שמודה בו רבי יוסי הגלילי], הוא בדבר שיצא החוצה ונפסל ביציאתו מלעלות בפנים, אין לדמות פסול נשחט בחוץ, לפסול יוצא אחרי שנשחט בפנים :

לדעת רבי – החילוק בין הנשחט בפנים ויצא אחר כך, לבין הנשחט בחוץ, שהראשון היתה לו שעת הכושר לעלות למזבח [בין השחיטה ליציאה], והשני לא היתה לו מעולם שעת הכושר לעלות למזבח.

- ולפי זה, **אם נשחט בעזרה בלילה**, דינו כמי שנשחט חוץ לעזרה, כי לא היתה לו שעת הכושר לעלות למזבח, ולכן, לדעת רבי יוסי הגלילי אין חייבים על העלאתו בחוץ.

- **וכן, אם נשחט בעזרה ולא נתקבל דמו בהכשר**, דינו כמי שנשחט חוץ לעזרה, כי לא היתה לו שעת הכושר לעלות למזבח, ולכן, לדעת רבי יוסי הגלילי אין חייבים על העלאתו בחוץ.

ולדעת רבי אלעזר ברבי שמעון – החילוק בין הנשחט בפנים ויצא אחר כך, לבין היוצא ונשחט בחוץ, שהראשון, אף אחר שנפסל, לא נפסל לגמרי, שכן אם חזר ועלה למזבח, המזבח מקדשו מלרדת, אבל השני, נפסל לגמרי, ואפילו חזר ועלה למזבח, הרי זה ירד.

- ולפי זה, **אם נשחט בעזרה בלילה**, דינו כמי שנשחט בעזרה ויצא אחר כך, כי אם חזר ועלה למזבח, המזבח מקדשו מלרדת, ולכן, לדעת רבי יוסי הגלילי, חייבים על העלאתו בחוץ.

- **וכן, אם נשחט בעזרה, ולא נתקבל דמו בהכשר**, דינו כמי שנשחט בעזרה ויצא אחר כך, כי אם חזר ועלה למזבח, המזבח מקדשו מלרדת, ולכן, לדעת רבי יוסי הגלילי, חייבים על העלאתו בחוץ.

טומאת בשר קדשים וטומאת האדם

אדם טהור האוכל קדשים טמאים, [אף שעובר בכך באיסור לא תעשה], **פטור הוא מעונש כרת**.
[כפי שנתבאר בדף מ"ג].

ואדם טמא האוכל קדשים טהורים, **חייב על כך כרת**, שנאמר, "וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר תֹאכַל בְּשֵׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיָּה". [כפי שנתבאר בדף מ"ג].

וכשאדם טמא אכל קדשים טמאים:

א. אם תחילה נטמא האדם ואחר כך נטמאו הקדשים.

– **לדברי הכל הוא חייב כרת** על אכילתם, כי בשעה שנטמא, כשעוד היו טהורים, נאסר באכילתם באיסור שעונשו כרת, ולא נפקע ממנו האיסור כשנטמאו.

ב. ואם תחילה נטמאו הקדשים ואחר כך נטמא האדם.

– **לדעת רבי יוסי הגלילי**, מאחר שתחילה נטמאו הקדשים, ונאסרו עליו באיסור שאין עונשו כרת, אף אחר כך כשנטמא, לא חל עליהם איסור נוסף, אלא באיסורם הראשון הם עומדים, כי אין איסור חל על איסור, ולכן **פטור מכרת על אכילתם**. [ואף שאיסור חמור חל על איסור קל, אין לומר שאיסור טומאת הגוף יחול על איסור טומאת קדשים, כי אף שמצד אחד איסור טומאת הגוף חמור, שיש בו כרת, מצד שני איסור טומאת קדשים חמור, שאין לו טהרה].

– **ולדעת חכמים**, אף כשנטמאו הקדשים ואחר כך נטמא האדם, הוא חייב כרת על אכילתם, ואף שבדרך כלל אין איסור חל על איסור, לדעת חכמים, כשהאיסור האחרון כולל דברים נוספים, [עד עתה היה אסור רק בקדשים הטמאים הללו, ועתה כשנטמא נאסר גם בקדשים טהורים], בזה האיסור האחרון חל גם על האיסור הראשון, ולכן הוא **חייב כרת**.

מדיני השוחט קדשים בחוץ

א. השוחט קדשים בחוץ [אף ששחט] להדיוט, חייב כרת של שחוטי חוץ.

– לדעת רבי שמעון, יש ללמוד זאת, מתוך שנאמר בעניין, "אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל", להביא איש ששחט לאיש, [וזה היא חומרא שיש בשחיטה ולא בהעלאה].

– ולדעת רבי יוסי, יש ללמוד זאת מהכתוב, "לְאִישׁ הֵהוּא דָם שֶׁפָּדַךְ", המלמד שאפילו שפך דם ושחט לאיש, הוא בכלל הפרשה. [אבל מהכתוב "אִישׁ אִישׁ", אין ללמוד שאפילו איש ששחט לאיש חייב, שלא כפלה תורה את המילה "אִישׁ" לדרשה, אלא דברה בלשון בני אדם].

ב. שנים שאחזו בסכין ושחטו קדשים בחוץ, פטורים מכרת של שחוטי חוץ, שנאמר, "דָם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הֵהוּא", לאיש אחד ששחט, ולא לשנים ששחטו. [וזה קולא שיש בשחיטה ולא בהעלאה].

ג. המעלה קדשים בחוץ בשגגה, או מחמת אונס, או בטעות, פטור מכרת של שחוטי חוץ, שנאמר, "וְנִכְרְתָה הָאִישׁ הַהוּא", דווקא כשהוא בדעתו, אבל לא כשהוא שוגג או אנוס או מוטעה.

ד. השוחט שעיר המשתלח בחוץ, פטור מכרת של שחוטי חוץ, שנאמר, "וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לְהִקְרִיב קָרְבָן לַה'", ללמד, שאין הפרשה מדברת אלא בקדשים שעומדים להיקרב לה, ולא בעומדים להשתלח לעזאזל.

מדיני מעלה קדשים בחוץ

א. המעלה קדשים בחוץ להדיוט, פטור מכרת של מעלה בחוץ, שנאמר בעניין, "וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לְעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַה'", ללמד שאין הפרשה מדברת אלא במעלה בחוץ לשם ה', ולא במעלה לשם הדיוט. [ולכן פטור מכרת של מעלה קדשים בחוץ, אבל חייב משום עובד עבודת כוכבים, שהעלה קרבן לשם מי שאינו הקב"ה]. [וזה קולא שיש בהעלאה ולא בשחיטה].

ב. שנים שאחזו באבר של קדשים והעלו אותו בחוץ, נחלקו חכמים בדינם.

– **לדעת רבי שמעון, חייבים כרת** של מעלה בחוץ, שנאמר בעניין, "אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל", ללמד שאפילו העלו שני אנשים הם חייבים. [וזה חומרא שיש בהעלאה ולא בשחיטה].

– **ולדעת רבי יוסי, פטורים** מכרת של מעלה

בחוץ, שנאמר בעניין, "יְנַכֵּרְתָּ הָאִישׁ הַהוּא", איש אחד שהעלה נכרת, ולא שנים שהעלו. [אבל מהכתוב "אִישׁ אִישׁ", אין ללמוד שאפילו שנים חייבים, שלא כפלה תורה את המילה "אִישׁ" לדרשה, אלא דברה בלשון בני אדם].

ג. המעלה קדשים בחוץ בשגגה, או מחמת אונס, או בטעות, פטור מכרת של מעלה בחוץ.

– לדעת רבי שמעון, יש ללמוד זאת מהכתוב, "יְנַכֵּרְתָּ הָאִישׁ הַהוּא", דווקא כשהוא בדעתו, אבל לא כשהוא שוגג או אנוס או מוטעה.

– ולדעת רבי יוסי, עיקר הכתוב בא ללמד את הדין הקודם, ששנים שהעלו פטורים מכרת, ומייתור האות ה"א "יְנַכֵּרְתָּ הָאִישׁ הַהוּא", יש ללמוד, שדווקא כשהמעלה היה בדעתו הוא חייב.

ד. המעלה אברי שעיר המשתלח בחוץ, פטור מכרת של מעלה בחוץ, שכן בשחיטה הדין למד מהכתובים, כמבואר לעיל, והעלאה למדה משחיטה.

העלה וחזר והעלה

כבר נתבאר בדף ק"ז, שאין חיוב על העלאה בחוץ, אלא בדבר שלם, ולא בדבר חסר. [וכמו כן נתבאר שם, שלדעת רבי ישמעאל, נאמרו שני כתובים בעניין, ללמד, שהדין הזה אמור בין במוקטרי פנים ובין במוקטרי חוץ. ולדעת רבי עקיבא, נאמר כתוב אחד בלבד בעניין, ולכן אין הדין אמור אלא במוקטרי חוץ, אבל המעלה בחוץ מוקטרי פנים, חייב כרת גם אם לא היה דבר שלם]. **ונחלקו רבי שמעון ורבי יוסי במשנתנו בעניין הזה.**

א. לדברי ריש לקיש – נחלקו מה נחשב דבר שלם.

– **דעת רבי שמעון**, שכל אבר נחשב כדבר שלם בפני עצמו, להתחייב עליו משום העלאה, ולכן, מי שהעלה בחוץ [בשוגג] כמה אברים של בהמה אחת, חייב [חטאת] על כל אבר ואבר בפני עצמו, [אבל אם העלה את האבר לחצאים, אינו מתחייב על כך, כי בכל פעם העלה חצי אבר, ולא העלה דבר שלם].

– **ודעת רבי יוסי**, שאפילו אבר שלם בפני עצמו, אינו נחשב כדבר שלם, להתחייב על העלאתו, ורק הבהמה כולה נחשבת כדבר שלם, להתחייב על העלאתה, ולכן, אם [בשגגה] העלה בחוץ את אברי הבהמה בזה אחר זה, אפילו העלה כל אבר בשלמות, אינו חייב אלא חטאת אחת.

ב. ולדברי רבי יוחנן – נחלקו אם במוקטרי פנים צריך דבר שלם.

שניהם מודים, שכל אבר נחשב כדבר שלם בפני עצמו, להתחייב עליו משום העלאה, ולכן, מי שהעלה בחוץ [בשוגג] כמה אברים של בהמה אחת, חייב [חטאת] על כל אבר ואבר בפני עצמו. אבל אם העלה את האבר לחצאים, אינו מתחייב על כך, כי בכל פעם העלה חצי אבר, ולא העלה דבר שלם.

– דעת רבי שמעון, [כדעת רבי עקיבא], שכל זה, שאין חיוב כרת אלא בדבר שלם, אינו אמור אלא לעניין מוקטרי חוץ, אבל המעלה בחוץ מוקטרי פנים, חייב כרת אף כשאינם דבר שלם, ולכן אם [בשגגה] העלה בחוץ חצאי אברים של מוקטרי פנים, חייב [חטאת], על כל העלאה בפני עצמה.

– ודעת רבי יוסי, [כדעת רבי ישמעאל], שאין חילוק בין מוקטרי פנים למוקטרי חוץ, ולכן אף מוקטרי פנים, אין חייב עליהם, אלא כשהעלה מהם אבר שלם בפני עצמו, אבל אם העלה אותו לחצאים, אינו מתחייב על כך, כי לא העלה בשום עליה דבר שלם.

ג. לדברי עולא ללשון ראשון – נחלקו מה נחשב דבר שלם.

שניהם מודים שהמעלה מוקטרי פנים בחוץ חייב אף על דבר שאינו שלם, ורק לעניין מוקטרי חוץ נאמר הדין הזה, שאין חיוב העלאה אלא בדבר שלם [כדעת רבי עקיבא] ובזה נחלקו:

– **דעת רבי שמעון**, שכל כזית בשר נחשב כדבר שלם בפני עצמו, להתחייב עליו משום העלאה, ולכן, מי שהעלה בחוץ [בשוגג] כמה כזיתים של אבר אחד, חייב [חטאת] על כל העלאה והעלאה בפני עצמה, [אבל אם העלה את הכזית לחצאים, אינו מתחייב על כך, כי בכל פעם העלה חצי כזית, ולא העלה דבר שלם].

– **ודעת רבי יוסי**, שאפילו כזית שלם בפני עצמו,

אינו נחשב כדבר שלם, להתחייב על העלאתו, ולכן אם העלה כמה כזיתים בזה אחר זה, אינו מתחייב על כל אחד, אלא כשיעלה שיעור שלם, [ולא נתבאר אם לפי הביאור הזה, דעת רבי יוסי, שאפילו אבר אחד נחשב כדבר שלם להתחייב עליו בפני עצמו, או רק בהמה שלמה נחשבת כדבר שלם להתחייב עליה].

ד. לדברי עולא ללשון שני – נחלקו אם במוקטרי פנים צריך דבר שלם.

שניהם מודים, שכל כזית נחשב כדבר שלם בפני עצמו, להתחייב עליו משום העלאה, ולכן, מי שהעלה בחוץ [בשוגג] כמה כזיתים של אבר אחד, חייב [חטאת] על כל כזית בפני עצמו. אבל אם העלה את הכזית לחצאים, אינו מתחייב על כך, כי בכל פעם העלה חצי כזית, ולא העלה דבר שלם.

– ודעת רבי שמעון, [כדעת רבי עקיבא], שכל זה, שאין חיוב כרת אלא בדבר שלם, אינו אמור אלא לעניין מוקטרי חוץ, אבל המעלה בחוץ מוקטרי פנים, חייב כרת אף כשאינם דבר שלם, ולכן אם [בשגגה] העלה בחוץ חצאי כזית של מוקטרי פנים, חייב [חטאת], על כל העלאה בפני עצמה.

– ודעת רבי יוסי, [כדעת רבי ישמעאל], שאין חילוק בין מוקטרי פנים למוקטרי חוץ, ולכן אף מוקטרי פנים, אין חייב עליהם, אלא כשהעלה מהם כזית שלם בפני עצמו, אבל אם העלה אותו לחצאים, אינו מתחייב על כך, כי לא העלה בשום עליה דבר שלם.

המעלה בחוץ על סלע או אבן

א. לדעת רבי יוסי – אין חיוב העלאת חוץ, אלא אם העלה את הקרבן על מזבח שבנה בחוץ, אבל אם העלה על סלע או אבן, פטור.

- ואמר רב הונא, שרבי יוסי למד דין זה, ממה שנאמר בעניין הבמה שהקריב עליה נח, [שלא נאסר לו להקריב בבמה], "**וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַה'**", ללמד, שאין הקרבה נחשבת, אלא על גבי מזבח. [ומה שמצינו שמנוח הקריב על הצור, שנאמר, "**וַיִּקַּח מְנוּחַ אֶת גְּדֵי הָעֵזִים וְאֶת הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל הַצּוּר לַה'**", הוראת שעה היתה].

ב. ולדעת רבי שמעון – המעלה קדשים בחוץ, חייב כרת, אף כשהעלה על אבן או סלע, כי גם העלאה כזו נחשבת כהקרבה.

- רבי יוחנן אמר שרבי שמעון למד את הדין הזה, ממה שמצינו **אצל מנוח**, "**וַיִּקַּח מְנוּחַ אֶת גְּדֵי הָעֵזִים וְאֶת הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל הַצּוּר לַה'**". [ומה שנאמר **אצל נח שבנה מזבח**, שנאמר, "**וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַה'**", לא משום שהיה הדבר חובה, כי באמת היה יכול להקריב בלא מזבח, ומכל מקום בנה מזבח, כדי שיהא לו נח להקריב כדרך כל הארץ].

- וי"א שרבי שמעון למד את הדין הזה, **מהכתוב**, "**מִזְבֵּחַ ה' פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד**", המלמד, שרק בפתח אהל מועד יש צורך במזבח, אבל כשהותרו הבמות, והיה מותר להקריב בכל מקום, אף בלא מזבח היה מותר להקריב, ואם כן גם המעלה על גבי אבן או סלע נחשב כמקריב, וכשנאסרו הבמות כשהעלה על גבי אבן או סלע בחוץ, הוא מתחייב בכך משום מעלה בחוץ.

חילוק בין במה גדולה לבמה קטנה

במה גדולה, [כלומר במות ציבור, ובכלל זה במה גדולה שהיתה בנוב וגבעון בין חורבן שילה לבנין בית המקדש], דינה כמזבח שהיה במקדש, ואינה כשרה אלא אם כן היה לה קרן וכבש וריבוע ויסוד.

אבל במה קטנה שכל אחד עושה לעצמו [בזמן היתר הבמות] **אין הדברים הללו מעכבים בה.**

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית

לקבלת קבצים אלו בוואצאפ

שלחו הודעה למספר 050-6877088

[לרכישת בקיצור על מסכת זבחים](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)